

Το χάραγμα του αντιχρίστου και η σφραγίδα του Χριστού

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου

Του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ. Ιεροθέου

Από τήν ἀρχή τῆς ἱερατικῆς μου διακονίας, δηλαδή πρὶν 50 χρόνια, καί μάλιστα τήν δεκαετία τοῦ 1970, καί στήν συνέχεια, γινόταν πολὺς λόγος, μέ ἐπίδραση ἀκραίων προτεσταντικῶν ὁργανώσεων τῆς Ἀμερικῆς, γιά τήν ἔλευση τοῦ Ἀντιχρίστου πού θά σφραγίσῃ τοὺς Χριστιανούς, γιά τό ὅτι ὁ ἀντίχριστος ἦλθε ἢ πρόκειται σύντομα νά ἔλθῃ, μέ παρερμηνεῖα τῶν σχετικῶν χωρίων τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου.

Τότε κάθε νέο πού εισαγόταν στην κοινωνία, κάθε νέα ανακάλυψη της έπιστήμης καί της τεχνολογίας, κάθε νέος τρόπος διακίνησης τών προϊόντων μέ γραμμωτό κώδικα (bar code) καί προστασίας της κοινωνίας, μέ νόμους για τίς ταυτότητες, τά διαβατήρια, τούς ένιαίους άριθμούς χαρακτηριζόταν ως έμφάνιση τοῦ άντιχρίστου ή τών προδρόμων του, καί καθένas πού έκανε χρήση αὐτῶν τών νέων έπιτηδευμάτων, θεωρεῖτο από μερι-κούς συντηρητικούς ότι δέχθηκε τό σφράγισμα τοῦ άντιχρίστου καί ήταν όπαδός του.

Αὐτό συνεχίστηκε καί τά έπόμενα χρόνια. Τά ίδια γράφονται καί λέγονται καί σήμερα για τά φάρμακα, τά έμβόλια πού χρησιμοποιοῦνται έναντίον τοῦ κορω-νοϊοῦ, συνεχίζοντας όλη αὐτήν τήν συζήτηση πού γινόταν τίς δεκαετίες τοῦ 1970 καί 1980, ότι δηλαδή ό άντίχριστος μέ αὐτά σφραγίζει τούς άνθρώπους καί τούς απομακρύνει από τόν Χριστό.

Εἶναι καί αὐτό μιά μέθοδος τοῦ διαβόλου ὥστε νά γίνεται συνεχῶς λόγος γι' αὐτόν, νά ασχολοῦνται όλοι μαζί του, νά παραπλανᾷ τόν νοῦ τους καί νά τούς έχει συνέχεια δούλους του, καί μάλιστα νά ὑπερτιμοῦν τήν δύναμή του καί συγχρόνως νά μήν ασχολοῦνται καθόλου μέ τόν Χριστό. Ὅντως, φοβερή καί σατανική πλάνη!!

Μέ άφορμή τήν συζήτηση πού γινόταν τήν έποχή εκείνη, καί μάλιστα τό έτος 1987, δηλαδή πρίν σχεδόν τριάντα πέντε χρόνια, εἶχα γράψει ένα κείμενο, τό όποιο όμως έχει επικαιρότητα στην έποχή μας. Σέ αὐτό τό κείμενο έρμήνευα τά σχετικά χωρία της Αποκαλύψεως τοῦ Ἰωάννου τόσο για τό χάραγμα τοῦ άντιχρίστου ὅσο καί για τό σφράγισμα τοῦ Χριστοῦ βάσει της έκκλησιαστικῆς παραδόσεως, κυρίως τών έρμηνειῶν τοῦ Άνδρέα καί τοῦ Άρέθα Ἐπισκόπου Καισαρείας.

Ἡ έρμηνευτική βάση εἶναι ότι τό σφράγισμα τοῦ άντιχρίστου δέν εἶναι κάτι τό έξωτερικό, έπιφανειακό καί σωματικό, δέν εἶναι μιά τροφή ή ένα φάρμακο, αλλά συνδέεται μέ τήν έπίγνωση, τήν ένσυνείδητη άποδοχή, τήν λατρεία καί τήν προσκύνηση τοῦ άντιχρίστου. Ἐκεῖνος, όμως, πού έχει τήν σφραγίδα τοῦ Θεοῦ στην καρδιά του, αναγνωρίζει τόν άντίχριστο καί τίς ένέργειές του καί ό άντίχριστος δέν έχει καμιά έξουσία πάνω του.

Ὁ Απόστολος Παῦλος γράφει: «Ἡμεῖς νοῦν Χριστοῦ έχομεν» (Α΄ Κορ. β΄, 16) καί βεβαίως «οὐ γάρ αὐτοῦ (τοῦ σατανᾶ)» τά νοήματα άγνο-οῦμεν» (Β΄ Κορ. β΄, 11). Ὅσοι έχουν νοῦ Χριστοῦ, πού έχουν ενεργοποιημένη τήν σφραγίδα τοῦ Θεοῦ μέσα στην καρδιά τους, μποροῦν νά καταλάβουν τήν παρουσία τοῦ άντιχρίστου καί τών προδρόμων του καί νά κάνουν τήν διάκριση μεταξύ ένέργειας τοῦ Χριστοῦ καί ένέργειας τοῦ άντιχρίστου. Πρόκειται για τήν άρετή της διακρίσεως.

Παραθέτω τό κείμενο αὐτό γιά νά ἐρμηνευθοῦν τά σχετικά μέ ὅσα λέγονται στίς ἡμέρες μας γιά τό σφράγισμα τοῦ ἀντι-χρίστου, μέ βάση τήν πατερική καί ἐκκλησιαστική παράδοση γιά νά μή παρασυρόμαστε ἀπό ἀμφίβολες ἐρμηνεῖς.

* * *

Συχνά στίς ἡμέρες μας γίνεται λόγος γιά τόν ἀντίχριστο καί γιά τό χάραγμα τοῦ ἀντιχρίστου. Βρι-σκόμαστε σέ ἀποκαλυπτικούς καιρούς. Ὁ ἀντίχριστος ὑπάρχει, ἐνεργεῖ, ἀλλά καί ἔρχεται. Ἐάν στήν ἀποστολική ἐποχή ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης ἔλεγε ὅτι «ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται, καί νῦν ἀντίχριστοι πολλοί γεγόνασιν ὅθεν γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν» (Α΄ Ἰω. β΄, 18-19) καθώς ἐπίσης «οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τόν πατέρα καί τόν υἱόν» (Α΄ Ἰω. β΄, 22) καί ἀκόμη «πᾶν πνεῦμα ὃ μή ὁμολογεῖ τόν Ἰησοῦν Χριστόν ἐν σαρκί ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστι: καί τοῦτό ἐστι τό τοῦ ἀντιχρίστου ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καί νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστίν ἤδη» (Α΄ Ἰω. δ΄, 3), πόσο μάλλον αὐτά ἰσχύουν γιά τήν δική μας ἐποχή, ἡ ὁποία ἀπέχει πολύ ἀπό τήν ἀποστολική ἐποχή καί ἀκόμη γιατί ἔχουν αὐξηθῇ αὐτοί πού ἀρνοῦνται τόν Υἱό τοῦ Θεοῦ. Ζοῦμε, λοιπόν, σέ ἀποκαλυπτικούς καιρούς.

Ὅμως, θά προσθέσω ὅτι σήμερα οἱ ἄνθρωποι ἀφ' ἐνός μέν παρερμηνεύουν τά ἀγιογραφικά κείμενα, ἀφ' ἐτέρου δέ δέν μιλάνε καθόλου γιά τήν σφραγίδα τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ στά κείμενα τῆς Καινῆς Διαθήκης, καθώς ἐπίσης καί στά ἔργα τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, γίνεται πολὺς λόγος γιά τήν σφραγίδα τοῦ Θεοῦ, τήν ὁποία δέχονται τά τέκνα τοῦ Θεοῦ. Μέ ἄλλα λόγια ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης, πού γράφει γιά τό χάραγμα τοῦ θηρίου τῆς Ἀποκαλύψεως, συγχρόνως γράφει καί γιά τήν σφραγίδα τοῦ Ἀρνίου τῆς Ἀποκαλύψεως.

Μιλώντας γιά τόν ἀντίχριστο συγχρόνως τονίζει: «Ἕμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστε, τέκνία, καί νενικήκατε αὐτούς (τόν ἀντίχριστο καί τούς ὀπαδούς τοῦ ἀντιχρίστου), ὅτι μείζων ἐστίν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ· αὐτοί ἐκ τοῦ κόσμου εἰσὶ· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσι καί ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. ἡμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμεν» (Α΄ Ἰω. δ΄, 4-5).

Διερωτῶμαι: Εἶναι τίμιο καί ὀρθόδοξο νά γίνεται συνε-χής λόγος γιά τό χάραγμα τοῦ ἀντιχρίστου καί νά μή γίνεται καθόλου λόγος γιά τήν σφραγίδα τοῦ Χριστοῦ; Μποροῦν μερικοί πνευματικοί πατέρες νά σκορποῦν συνεχῶς τόν φόβο τῆς ἐλεύσεως τοῦ ἀντιχρίστου καί νά μή καταρτίζουν τούς Χριστιανούς γιά νά σφραγισθοῦν μέ τήν σφραγίδα τοῦ ζῶντος Χριστοῦ;

Στήν συνέχεια θά γίνῃ λόγος γιά τό χάραγμα τοῦ θηρίου καί γιά τήν σφραγίδα τοῦ

Ἀρνίου τῆς Ἀποκαλύψεως, μέ βάση τήν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας.

1. Τό χάραγμα τοῦ θηρίου

Στήν Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννου γίνεται λόγος γιά τό θηρίο καί γιά τό χάραγμά του. Χαρακτηριστικό καί κλασσικό χωρίο εἶναι ἕνα τμήμα τοῦ ιγ' κεφαλαίου τῆς Ἀποκαλύψεως, τό ὁποῖο θά καταγράψω καί θά ἐρμη-νεύσω.

«Καί εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καί εἶχε κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ, καί ἐλάλει ὡς δράκων... καί ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, καί πῦρ ἵνα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνει εἰς τήν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. καί πλανᾷ τούς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ, ὅς εἶχε τήν πληγὴν τῆς μαχαίρας καί ἔζησε. καί ἐδόθη αὐτῷ πνεῦμα δοῦναι τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καί λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου καί ποιήσῃ, ὅσοι ἐάν μή προσκυνήσωσι τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα ἀποκτανθῶσι. καί ποιεῖ πάντας, τούς μικρούς καί τούς μεγάλους, καί τούς πλουσίους καί τούς πτωχοὺς, καί τούς ἐλευθέρους καί τούς δούλους, ἵνα δώσουσιν αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρός αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν, καί ἵνα μή τις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ μή ὁ ἔχων τό χάραγμα, τό ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ τόν ἀριθμόν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ὡδε ἡ σοφία ἐστίν· ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τόν ἀριθμόν τοῦ θηρίου· ἀριθμός γάρ ἀνθρώπου ἐστί· καί ὁ ἀριθμός αὐτοῦ χξςτ'». (Ἀποκ. ιγ', 11-18)

Πολλές ἀπόψεις διατυπώθηκαν γιά τό θηρίο αὐτό. Προφανῶς πρόκειται γιά τόν ἀντίχριστο, γι' αὐτό ὁ Ἀρέθας, Ἐπίσκοπος Καισαρείας γράφει ὅτι «ὅπερ οὐκ ἄλλο, ἢ τό διηγῆσασθαι τὰ περί τῆς παρουσίας τοῦ Ἀντιχρίστου». Ὁ ἀντίχριστος εἶναι ἄνθρωπος πού ἔχει τίς ἐνέργειες τοῦ Σατανᾶ, γι' αὐτό λέγει ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης «ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς». «Ἐκ τῆς γῆς δηλαδή ἀναβαίνειν αὐτόν, ὅθεν καί πᾶσιν ἀνθρώποις ἡ γένεσις. Ἄνθρωπος γάρ καί αὐτός κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ». Εἶχε κέρατα «δύο ὅμοια ἀρνίῳ». Συνεχίζει ὁ Ἀρέθας: «τά κέρατα δέ οὐκ ἀρνίου, ἀλλ' ὅμοια ἀρνίῳ, ἐπειδὴ φαντάζει ἐαυτόν ἐπικεκῆ ὡς ὁ Χριστός ἵνα πλανᾷ. Διὰ τοῦτο ἡ ὁμοιότης τῶν κεράτων, ἡγουν τῆς δόξης». Καί ἀκόμη αὐτός ὁ ἀντίχριστος μιλοῦσε ὡς δράκων. «ὡς δράκων λαλεῖ, οὐκ ὥν δράκων. Οὐ γάρ ὁ Σατανᾶς ἐστὶν αὐτόχρημα, ἀλλ' ὡς ἐκεῖνος ἐνεξουσιάζων, τούτέστι, διάδοχος γίνεται τῆς ἐξουσίας τοῦ διαβόλου». Ὁ ἀντίχριστος δέν θά εἶναι ἐνσάρκωση τοῦ διαβόλου, ἀλλά θά εἶναι ἕνας συγκε-κριμένος ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος θά ἔχη τίς ἐνέργειες τοῦ σατανᾶ.

Ὁ ἀντίχριστος πλανᾷ «τούς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς». Ποιούς ὅμως πλανᾷ; Δέν πλανᾷ ὅλους τούς ἀνθρώπους, ἀλλά ἐκείνους μόνον πού ἔχουν τήν καρδιά τους στά γῆϊνα, ἐνῶ δέν μπορεῖ νά κάνῃ ἀπολύτως τίποτε στους ἀνθρώπους ἐκείνους

πού έχουν τό πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς.

Γράφει ὁ ἅγιος Ἀνδρέας Καισαρείας: «Πλανᾷ τοὺς ἐν τῇ γῇ τὴν διηνεκῇ κατοίκησιν τῆς καρδίας ἔχοντας. Τοὺς γάρ ἐν οὐρανῷ κεκτημένους τό πολίτευμα οὐκ ἀπατᾷ ἡ αἴσθησις, ἡσφαλισμένους ἀκριβῶς τῇ προαναφωνήσει τῆς αὐτοῦ ἐλεύσεως». Ἔτσι, ὁ ἀντίχριστος ἔχει ἐξουσία μόνον σ' αὐτοὺς πού εἶναι ἀνοχύρωτοι ἀπὸ τὴν Χάρη τοῦ Χριστοῦ, καὶ δέχονται μέσα στὴν καρδιά τους τίς ἐνέργειες τοῦ ἀντιχρίστου. Σ' αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους δίνει τό χάραγμα. «Ἴνα δώσωσιν αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ τῶν μετώπων». Ἡ φράση «ἵνα δώσωσιν» ἐκφράζει τὴν ἐθελοδουλεία τῶν ἀνθρώπων «καθόσον διὰ τῆς τοιαύτης σφραγίδος (στίξεως) παρίσταται ἡ πλήρης ὑποτέλεια τῶν ἐν λόγῳ ἀνθρώπων εἰς τό θηρίον».

Ἡ λέξη χάραγμα «ὑπενθυμίζει τὴν παλαιὰν ἀνατολικὴν συνήθειαν τοῦ ἐγχαράσσειν ἢ ἐνστίζειν τό ὄνομα σαρκικοῦ ἢ πνευματικοῦ κυρίου διὰ πεφυρακτωμένου ὀργάνου ἐπὶ τῆς χειρὸς ἢ τοῦ μετώπου μισθοφόρων ἢ δούλων ἀνθρώπων ἢ θεῶν» (Παναγιώτης Μπρατσιώτης). Ἐπομένως φανερώνει ἐξάρτηση. Ἡ φράση ὅτι τό χάραγμα δίδεται στὴν δεξιὰ χεῖρα δείχνει κατὰ τὸν Ἀρέθα τό «ἵνα τῶν ἀγαθῶν ἔργων ἐκκόψη τὴν ἐνέργειαν», τό δέ χάραγμα στό μέτωπο δείχνει τό «ἵνα τό τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπικείμενον μέρος προσληφθέν, σκοτασμόν ἐμποιήσῃ τοῖς ἀπατωμένοις τοῦ μή ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσημόνως ἀντέχεσθαι τῆς εὐσεβείας».

Μέ ἄλλα λόγια τό χάραγμα στό μέτωπο καί στὴν δεξιὰ χεῖρα δείχνει τὴν ἀπομάκρυνση τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν ἀγαθῶν ἔργων, πού εἶναι ἡ τήρηση τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ καί ἀκόμη δείχνει τὸν σκοτασμό τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτός δέ ὁ σκοτασμός δέν εἶναι κανεὶς ἄλλος, ἀπὸ τὸν σκοτασμό τοῦ νοός πού ἰσοδυναμεῖ μέ τὴν πτώση τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ σκοτασμός αὐτός στὴν γλώσσα τῶν ἁγίων Πατέρων λέγεται αἰχμαλωσία τοῦ νοός, νέκρωση τοῦ νοός. Σ' αὐτοὺς πού ἔχουν σκοτισθῇ στόν νοῦ καί ἔχουν ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὸν Θεό ἔχει ἐνέργεια ὁ ἀντίχριστος, μπορεῖ δηλαδή νά τοὺς σφραγίσῃ.

Τό σφράγισμα, ἐπομένως, τοῦ ἀντιχρίστου δέν εἶναι ἀπλῶς σφρά-γισμα ἐξωτερικό μερικῶν μελῶν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἀλλὰ εἶναι ἡ τελεία ὑποδούλωση τῶν ἀπατωμένων στόν ἀντίχριστο. Γι' αὐτό καί ὁ διάβολος δέν θά μπορῇ νά χαράξῃ τοὺς ἀνθρώπους πού ζοῦν ἐν Θεῷ. Ὁ Ἀρέθας Καισαρείας παρατηρεῖ: «Ἄλλ' οὐ δέξονται τοῦτο, δηλαδή τό χάραγμα, οἱ τὰ πρόσωπα σημειωθέντες τῷ θείῳ τοῦ προσώπου φωτί». Οἱ ἄνθρωποι πού ἔχουν μέσα τους, κατὰ διαφόρους βαθμούς (ἐλλαμψη, θέα, διαρκὴς θέα) τὴν Χάρη τοῦ Θεοῦ θά ἀποφύγουν τό σφράγισμα τοῦ θηρίου τῆς Ἀποκαλύψεως, δηλαδή ὁ ἀντίχριστος, δέν θά μπορῇ νά ἔχῃ καμμία δύναμη ἐπάνω τους.

Τό χάραγμα αὐτό εἶναι τό «ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ ὁ ἀριθμός τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ»,

ὅπως γράφεται στήν Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννου. Αὐτό σημαίνει ὅτι «διττή δέ τούτου ἢ γνῶσις, ἢ διά προφορᾶς αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος ἢ διά ψήφου». Ποιό εἶναι αὐτό τό ὄνομα; Κατά τόν Οἰκουμένιο δέν γράφεται τό ὄνομά του μέσα στό βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως ἢ «διά τό ἀνάξιον βιβλίῳ ἐγγραφῆναι» ἢ γιά νά μή σφετερίζονται πολλοί αὐτό τό ὄνομα καί «πράγματα παρέχουν τοῖς εὐσεβέσι τό προαρπάξαι τήν γνῶσιν τῆς παρουσίας καί ἐν ἁώρῳ τήν ἔκβασιν τιθεμένους τοῦ ὠρίμου καθάπαξ ὕστερεῖν».

Μάλιστα τονίζει ὁ ἅγιος Ἀνδρέας Κανσαρείας: «Τήν μέν ἀκρίβειαν τῆς ψήφου, ὡς καί τά λοιπά περί αὐτοῦ γεγραμμένα, ὁ χρόνος ἀποκαλύπτει καί ἡ πεῖρα τοῖς νήφουσιν. εἰ γάρ ἔδει καθώς φασί τινες τῶν διδασκάλων, σαφῶς γνωσθῆναι τό τοιοῦτον ὄνομα, ὁ τεθεαμένος αὐτό ἄν ἀπεκάλυπεν. ἀλλ' οὐκ ἠυδόκησεν ἡ θεία χάρις ἐν θείῳ βιβλίῳ τό τοῦ λυμεῶνος ταγῆναι ὄνομα, ὡς δέ ἐν γυμνασίᾳ λόγῳ, πολλά ἐστὶν εὐρεῖν, κατά τόν μακάριον Ἰππόλυτον καί ἑτέρους πολλούς, ὀνόματα τόν ἀριθμόν τοῦτον περιέχοντα προσηγορικά τε καί κύρια».

Πολλά μπορεῖ κανεῖς νά παρατηρήσῃ πάνω στήν ἐρμηνεία αὐτή τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου Κανσαρείας. Θά ἀρκεσθῶ σέ τρία.

Πρῶτον, δέν γνωρίζουμε τήν ἀκρίβεια τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀντιχρίστου. Ἄν ἔπρεπε νά γνωρίζουμε τό ὄνομα αὐτό, τότε θά τό ἔγραφε στήν Ἀποκάλυψη ὁ ἴδιος ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης πού εἶδε τό θηρίο. Ἀλλά δέν θεώρησε καλό ἡ θεία Χάρις νά γραφῇ τό ὄνομα τοῦ ἀντιχρίστου στήν Ἀγία Γραφή.

Δεύτερον, ἡ ἀκρίβεια τῆς ψήφου, ἀλλά καί ὅλων τῶν γραμμένων περί τοῦ ἀντιχρίστου θά ἀποκαλυφθοῦν ὅταν χρειασθῇ σ' αὐτούς πού νήφουν, πού ἔχουν νήψη καί θεωρία Θεοῦ. Δέν εἶναι τοῦ καθενός ἔργο νά προσπαθῇ νά ἀνακαλύψῃ τό ὄνομα καί τόν ἀριθμό τοῦ θηρίου, δηλαδή τοῦ ἀντιχρίστου.

Τρίτον, πολλοί ἐπεχείρησαν νά βροῦν τό ὄνομα τοῦ ἀντιχρίστου, ἀλλά ἔπесαν ἔξω. Ἄλλοι, χρησιμοποιώντας τό ἑλληνικό ἀλφάβητο, ἐθεώρησαν τό ὄνομα Λατεῖνος, ἄλλοι ἐφαρμόζοντες τό ἐβραϊκό ἀλφάβητο, ἐννοοῦσαν τόν Νέρωνα καί ἄλλοι, χρησιμοποιώντας τό λατινικό ἀλφάβητο, θεώρησαν τόν Διοκλητιανό ἢ τόν Τίτο (Παναγιώτης Μπρασιώτης).

Ἐάν καί ἐμεῖς ζούσαμε τήν ἐποχή τοῦ Νέρωνος ἢ τοῦ Διοκλητιανοῦ, θά πιστεύαμε ἀκράδαντα ὅτι αὐτοί οἱ μεγάλοι διώκτες εἶναι ὁ ἀντίχριστος, ἀφοῦ ἔκαναν τόσους τρομερούς διωγμούς ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν. Ποιός θά μπορούσε νά τό ἀρνηθῇ; Καί ὅμως πέρασαν αὐτοί, πέρασαν καί τόσοι αἰῶνες, καί ἀκόμη δέν ἦλθε ὁ ἀντίχριστος μέ τήν ἔννοια πού περιγράφει ὁ Χριστός, δηλαδή αὐτός πού θά ἔλθῃ στούς ἐσχάτους χρόνους καί μετὰ θά ἐπακολουθήσῃ ἡ Δευτέρα Παρουσία.

Νομίζω ὅτι ἀσφαλέστατο χωρίο εἶναι τοῦ ἁγίου Εἰρηναίου, πού πρέπει νά τό ἔχουμε πάντοτε ὑπ' ὄψῃ μας. Γράφει: «Ἀσφαλέστερον καί ἀκινδυνότερον τό περιμένειν τήν ἔκβασιν τῆς προφητείας ἢ τό καταστοχάζεσθαι καί ἀπομαντεύεσθαι ὀνόματα τυχόντα, πολλῶν ὀνομάτων εὐρεθῆναι δυναμένων ἐχόντων τόν προειρημένον ἀριθμόν».

Δέχονται τό χάραγμα τοῦ θηρίου αὐτοί πού προσκυνοῦν καί λατρεύουν τό θηρίο: «Εἴ τις προσκυνεῖ τό θηρίον καί τήν εἰκόνα αὐτοῦ, καί λαμβάνει τό χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τήν χεῖρα αὐτοῦ...» (Ἀποκ. ιδ', 9). Δηλαδή ἐδῶ τό χάραγμα συνδέεται μέ τήν ἀποδοχή καί λατρεία τοῦ θηρίου. Ὅσοι δέχονται τό χάραγμα δέν ἔχουν ἀνάπαυση ἐσωτερική: «Καί ὁ καπνός τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει, καί οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καί νυκτός οἱ προσκυνοῦντες τό θηρίον καί τήν εἰκόνα αὐτοῦ, καί εἴ τις λαμβάνει τό χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ» (Ἀποκ. ιδ', 11). Ὅσοι λατρεύουν τό θηρίο θά ὑποστοῦν φοβερές δοκιμασίες: «Καί ἐγένετο ἔλκος κακόν καί πονηρόν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τό χάραγμα τοῦ θηρίου καί τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ» (Ἀποκ. ιστ', 2). Ὅσοι ἔχουν τό χάραγμα πλανῶνται ἀπό τοὺς ψευδοπροφῆτες: «Καί ἐπιάσθη τό θηρίον καί ὁ μετ' αὐτοῦ ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τά σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησε τοὺς λαβόντας τό χάραγμα τοῦ θηρίου καί τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ» (Ἀποκ. ιθ', 20). Δηλαδή οἱ προσκυνοῦντες τήν εἰκόνα καί ἔχοντες τό χάραγμα αὐτοί θά πλανηθοῦν ἀπό ψευδοπροφῆτες.

Ὅσοι προσκυνοῦν τό θηρίο, αὐτοί λαμβάνουν τό χάραγμά του, ἐνῶ ἀντίθετα ὅσοι δέν προσκυνοῦν τό θηρίο δέν λαμβάνουν τό χάραγμά του. Λέγει ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης: «Καί εἶδον θρόνους, καί ἐκάθισαν ἐπ' αὐτούς, καί κρῖμα ἐδόθη αὐτοῖς, καί τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τήν μαρτυρίαν Ἰησοῦ καί διὰ τόν λόγον τοῦ Θεοῦ, καί οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τό θηρίον οὔτε τήν εἰκόνα αὐτοῦ, καί οὐκ ἔλαβον τό χάραγμα ἐπὶ τό μέτωπον αὐτῶν καί ἐπὶ τήν χεῖρα αὐτῶν» (Ἀποκ. κ', 4). Δηλαδή οἱ ἅγιοι πού ἀρνήθηκαν νά προσκυνήσουν τήν εἰκόνα τοῦ θηρίου, δέν ἔλαβαν τό χάραγμα τοῦ θηρίου, παρά τά μαρτύρια πού ὑπέστησαν καί γι' αὐτό δοξάζονται ἐν οὐρανοῖς.

Συνεπῶς, ἀπό ὅλα αὐτά φαίνεται ὅτι τό χάραγμα τοῦ θηρίου συνδέεται στενῶτατα

μέ τήν προσκύνηση καί τήν λατρεία τοῦ θηρίου, μέ τήν ἀναγνώριση τοῦ θηρίου, ὡς Θεοῦ. Καί τό χάραγμα αὐτό δέν εἶναι ἀπλῶς μιᾷ ἐξωτερική σημείωση, ἀλλά ἐσωτερική ἀποδοχή τοῦ ἀντιχρίστου καί ἀναγνώρισή του. Ἡ νέκρωση τοῦ νοῦ εἶναι χάραγμα τοῦ θηρίου καί ὅσοι ἔχουν νεκρό καί σκοτεινό νοῦ πλανῶνται καί γίνονται δοῦλοι τοῦ θηρίου τῆς Ἀποκαλύψεως. Ὅσοι ἔχουν φωτισμένο νοῦ, αὐτοί δέν δέχονται τό χάραγμα τοῦ θηρίου. Αὐτό εἶναι τό ἀσφαλές συμπέρασμα ἀπό τήν ἐρμηνεία τῶν ἀγιογραφικῶν χωρίων.

2. Ἡ σφραγίδα τοῦ Ἀρνίου

Στήν Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννου καί γενικά στήν Ἀγία Γραφή δέν γίνεται λόγος μόνον γιά τό χάραγμα τοῦ θηρίου, πού δέχονται ὅσοι προσκυνοῦν τό θηρίο, ἀλλά γίνεται λόγος καί γιά τήν σφραγίδα τοῦ Ἀρνίου, πού δέχονται οἱ λατρεύοντες καί προσκυνοῦντες τό Ἀρνίον. Νομίζω ὅτι, ὅσοι μιλάνε μόνον γιά τό χάραγμα τοῦ θηρίου καί ἀγνοοῦν τήν σφραγίδα τοῦ Ἀρνίου προσφέρουν κακή ὑπηρεσία στά μέλη τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Ἦδη στήν Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννη μετά ἀπό τήν παρουσία τοῦ χαράγματος τοῦ ὀνόματος ἢ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ θηρίου γίνεται λόγος γιά τούς πιστούς πού βρίσκονται μαζί μέ τό Ἀρνίον καί οἱ ὁποῖοι ἔχουν «τό ὄνομα αὐτοῦ καί τό ὄνομα τοῦ πατρός αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν» (Ἀποκ. ιδ', 1). Καί ἐδῶ τό σφράγισμα πρέπει νά τό ἐννοήσουμε ὡς σφράγισμα στό νοῦ. Εἶναι κυρίως καί πρό παντός σφράγισμα ἐσωτερικό.

Διερωτῶμαι: Γιατί πολλοί σήμερα μιλοῦν μόνον γιά τό χάραγμα τοῦ θηρίου, δηλαδή τοῦ ἀντιχρίστου, καί δέν ὁμιλοῦν γιά τήν σφραγίδα τοῦ Ἀρνίου, δηλαδή τοῦ Χριστοῦ, ἀφοῦ ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης τά ἀναφέρει μαζί στό ἴδιο μέρος τοῦ βιβλίου τῆς Ἀποκαλύψεως;

Ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης χρησιμοποιεῖ τήν λέξη σφραγίδα γιά νά δηλώσῃ τήν γέννηση τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου ἀπό τόν Πατέρα καί φυσικά δηλώνεται ἡ θεότητα τοῦ Χριστοῦ. Εἶπε ὁ Ἰδιος ὁ Χριστός γιά τόν ἑαυτό Του: «Ἐργάζεσθε μή τήν βρῶσιν τήν ἀπολλυμένην, ἀλλά τήν βρῶσιν τήν μένουσαν εἰς ζωήν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱός τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· τοῦτον γάρ ὁ πατήρ ἐσφράγισεν ὁ Θεός» (Ἰω. στ', 27).

Ἡ λέξη σφραγίς ἐδῶ δηλώνει ὅτι ὁ Χριστός εἶναι κατά φύσιν Υἱός τοῦ Θεοῦ, γι' αὐτό ὁ ἱερός Θεοφύλακτος ἐρμηνεύει: «Ἐπεὶ καί εἰκὼν ἐστὶ τοῦ Πατρός ὁ Υἱός, καί σφράγισμα, καί χαρακτήρ, νόει παρ' αὐτοῦ σφραγισθῆναι τοῦτον, καθ' ὃ εἰκὼν καί σφράγισμα ἐστίν· ὥστε εἶναι τό λεγόμενον τοιοῦτον· Τοῦτον γάρ τόν φαινόμενον Υἱόν ἀνθρώπου, ἐσφράγισεν ὁ Πατήρ, τούτέστι, σφραγίδα αὐτοῦ καί εἰκόνα ἐγέννησε, ἀπαραλλαξίαν πᾶσαν καί ταυτότητα φυσικήν πρὸς αὐτόν ἀποσώζουσιν».

Τό ὅτι ὁ Χριστός ἔχει σφραγισθῇ ἀπό τόν Πατέρα δείχνει τήν θεότητά Του. Ὁ Μέγας Βασίλειος στήν θεία Λειτουργία μιλά γιά τόν Χριστό ὅτι εἶναι «σφραγίς ἰσότυπος μέ τόν Πατέρα».

Ἐάν ὁ Χριστός εἶναι Υἱός τοῦ Θεοῦ κατά φύση, ἐμεῖς οἱ Χριστιανοί εἴμαστε υἱοί τοῦ Θεοῦ κατά Χάρη. Ἔτσι καί ἐμεῖς ἔχουμε σφραγισθῇ ἀπό τήν θεία Χάρη. Σ' αὐτό τό θέμα ἀναφέρεται πολλές φορές ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στίς ἐπιστολές του. Θά ἀναφέρω μερικά χαρακτηριστικά χωρία.

Ἀναφερόμενος στόν Χριστό γράφει πρὸς τοὺς Ἐφεσίους: «Ἐν ᾧ καί ἡμεῖς ἀκούσαντες τόν λόγον τῆς ἀληθείας, τό εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καί πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ Πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ Ἁγίῳ, ὅς ἐστιν ἄρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ» (Ἐφεσ. α', 13-14).

Ἡ σφραγίδα αὐτὴ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος δόθηκε σέ μᾶς μέ τό ἅγιον Χρίσμα, ὅταν ὁ ἱερεὺς εἶπε: «Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος Ἁγίου. Ἀμήν». Δίνεται ἐξωτερικά στό σῶμα, ἀλλά αὐτό εἰσέρχεται στήν ψυχή. Σφραγίζεται ὅλος ὁ ἄνθρωπος, καί σύμφωνα μέ τήν Παράδοση τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἡ σφράγιση αὐτὴ δέν εἶναι ἀνεξάρτητη ἀπό τόν φωτισμό τοῦ νοῦ.

Ἡ σφραγίδα τῆς δωρεᾶς εἶναι ἡ ἔλευση τῆς θείας Χάριτος στήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου καί ἔτσι ἁγιάζεται ἡ ψυχή καί τό σῶμα, δηλαδή ὅλος ὁ ἄνθρωπος καί ἀρχίζει ἡ νοερά προσευχή, πού εἶναι ἀπόδειξη ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι νὰός τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Σ' αὐτό ἀναφέρεται ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καί λέγει: «Μὴ λυπεῖτε τό Πνεῦμα τό Ἅγιον τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως» (Ἐφεσ. δ', 30).

Βεβαίως μέ τό ἅγιον Βάπτισμα καί μέ τό ἅγιον Χρίσμα δίνεται ἡ δυνατότητα στόν ἄνθρωπο νά προχωρήσῃ μέ τήν ἐλεύθερη θέλησή του καί τόν ἀγῶνα του στό καθ' ὁμοίωση. Καί γνωρίζουμε ἀπό τόν ἅγιο Διάδοχο τόν Φωτικῆς ὅτι μετὰ τό Βάπτισμα, ὅταν δέν ζοῦμε σύμφωνα μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἡ Χάρη τοῦ Βαπτίσματος καλύπτεται ἀπό τὰ πάθη, ὅποτε ὅλη ἡ μυστηριακὴ καί ἀσκητικὴ ζωὴ ἀποβλέπει στήν ἐκ νέου ἀποκάλυψη αὐτῆς τῆς θείας Χάριτος.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης κάνει ἐπανειλημμένως λόγο γιά τήν σφραγίδα τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ, πού θά λάβουν οἱ Χριστιανοί μέ τὰ Μυστήρια καί τήν δική τους συνέργεια.

Γράφει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης στήν Ἀποκάλυψη: «Καί εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγίδα Θεοῦ ζῶντος, καί ἔκραξε φωνῇ μεγάλη τοῖς τέσσαρσιν ἁγγέλοις, οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τήν γῆν καί τήν

θάλασσαν, λέγων· μή ἀδικήσητε τήν γῆν μήτε τήν θάλασσαν μήτε τά δένδρα, ἄχρις οὗ σφραγίσωμεν τούς δούλους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν» (Ἀποκ. ζ', 2-3). Ὁ ἄγγελος μέ τήν σφραγίδα τοῦ ζῶντος Θεοῦ θέλει νά σφραγίσῃ τούς δούλους τοῦ Θεοῦ, ὥστε νά μή ταλαιπωρηθοῦν καί βασανισθοῦν ἀπό τά ἐπερχόμενα δεινά.

Αὐτοί οἱ δοῦλοι πού θά σφραγίζονταν ἀπό τόν ἄγγελο μέ «σφραγίδα Θεοῦ ζῶντος» ἦταν 144.000 πού εἶναι ἕνας συμβολικός ἀριθμός καί δείχνει τό σύνολο τῶν ζώντων κατὰ Θεόν. Αὐτοί οἱ μέλλοντες νά σφραγισθοῦν εἶναι οἱ ἴδιοι πού περιγράφονται στό ιδ' κεφάλαιο τῆς Ἀποκαλύψεως, ὡς ἔχοντες «τό ὄνομα αὐτοῦ, τοῦ Ἀρνίου δηλαδή, καί τό ὄνομα τοῦ πατρός αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν» (Ἀποκ. ιδ', 1). Εἶναι αὐτοί πού στέκονται μαζί μέ τό Ἄρνιο. Αὐτοί ἔχουν μερικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα.

Τό πρῶτον γνώρισμα εἶναι ἡ παρθενία: «Οὗτοί εἰσιν οἱ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν». Ἐδῶ πρόκειται προφανῶς ὄχι μόνον γιά τήν σωματική παρθενία, ἀλλά κυρίως γιά τήν πνευματική παρθενία, δηλαδή τήν καθαρότητα τῆς καρδιάς.

Δεύτερον γνώρισμα εἶναι ἡ βίωση τῶν ἐντολῶν τοῦ Ἀρνίου καί τό νά ἀκολουθοῦν πίσω του: «Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἄν ὑπάγῃ». Τηροῦν τίς ἐντολές τοῦ Ἀρνίου καί ἀκολουθοῦν τό Ἄρνιον καί μέχρι τοῦ μαρτυρίου.

Καί τρίτον γνώρισμα εἶναι ἡ εἰλικρίνειά τους: «Καί οὐχ εὐρέθη ψεῦδος ἐν τῷ στόματι αὐτῶν· ἄμωμοι γάρ εἰσιν» (Ἀποκ. ιδ', 1-5).

Φαίνεται ἀπό αὐτό τό ἀποκαλυπτικό χωρίο ὅτι τό σφράγισμα τῶν πιστῶν ὑπό τοῦ Ἀρνίου εἶναι κυρίως καί πρό παντός ἐσωτερικό. Εἶναι κοινωνία καί ἐνότητα τῶν πιστῶν μέ τόν Χριστό. Ἡ καρδιά τους ἔχει ἀναγεννηθῇ, ἔχει χρισθῇ ἀπό τό Ἅγιον Πνεῦμα.

Αὐτή ἡ σφραγίδα ἀπό τόν Εὐαγγελιστή Ἰωάννη ἀποκαλεῖται καί χρίσμα. Καί αὐτό τό χρίσμα εἶναι ἐσωτερική κατάσταση. Ἀναφερόμενος ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης στόν Ἀντίχριστο, γράφει: «Καί ὑμεῖς χρίσμα ἔχετε ἀπό τοῦ ἁγίου, καί οἴδατε πάντα... Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περί τῶν πλανώντων ὑμᾶς. καί ὑμεῖς, τό χρίσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ, ἐν ὑμῖν μένει, καί οὐ χρεῖαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ, ὑμᾶς, ἀλλ' ὡς τό αὐτό χρίσμα διδάσκει ὑμᾶς περί πάντων...» (Α' Ἰω. β', 20-27).

Ἀπό τήν μεγάλη δοκιμασία τῶν ἐσχάτων δέν θά βλαφθοῦν ὅσοι ἔχουν σφραγισθῇ μέ τό χρίσμα καί τήν σφραγίδα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Γράφει ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης στήν Ἀποκάλυψη: Ὅταν ἐσάλπισε ὁ πέμπτος ἄγγελος «εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τήν γῆν, καί ἐδόθη ἡ κλεῖς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου, καί

ἤνοιξε τό φρέαρ τῆς ἀβύσσου, καί ἀνέβη καπνός ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνός καμίνου καιομένης, καί ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος καί ὁ ἄήρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. καί ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τήν γῆν, καί ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς· καί ἐρρέθη αὐταῖς ἵνα μή ἀδικήσωσι τόν χόρτον τῆς γῆς οὐδέ πᾶν χλωρόν οὐδέ πᾶν δένδρον, εἰ μή τούς ἀνθρώπους οἵτινες οὐκ ἔχουσι τήν σφραγίδα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν» (Ἀποκ. θ´, 1-4).

Ἔτσι, ὅσοι σφραγισθοῦν μέ τήν σφραγίδα τοῦ Θεοῦ ἀπό τήν ζωή αὐτήν δέν ἔχουν νά φοβηθοῦν τίποτε μέ τήν ἔλευση τοῦ ἀντιχρίστου. Αὐτό εἶναι σημαντικό. Ὁ ἀντίχριστος δέν ἔχει καμμία ἐξουσία ἐπάνω τους. Ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης, ἀναφερόμενος στόν ἀντίχριστο καί μάλιστα στό χάραγμα τοῦ ἀντιχρίστου, γράφει στήν συνέχεια: «Ὑμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστε, τεκνία, καί νενικήκατε αὐτούς, ὅτι μείζων ἐστίν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ» (Α´ Ἰω. δ´, 4).

3. Τελικές διαπιστώσεις

Ὑστερα ἀπό ὅλα αὐτά μποροῦμε νά καταλήξουμε σέ μερικές διαπιστώσεις:

Πρῶτον. Ἡ Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννου δέν εἶναι τό πρῶτο βιβλίο, ἀπό ἄποψη ἀριθμήσεως, τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ἀλλά τό τελευταῖο βιβλίο. Καί μάλιστα εἶναι συμβολικό καί ἀρκετά δύσκολο νά ἐρμηνευθῇ. Γι' αὐτό καί οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας δέν ἀσχολήθηκαν πολύ μέ τήν ἐρμηνεία τῶν εἰκόνων τοῦ βιβλίου. Ἐμεῖς συνήθως διαβάζουμε τό βιβλίο τῆς Ἀποκαλύψεως ὡς πρῶτο καί ἀφήνουμε ὅλα τά ἄλλα, ἐνῶ θά ἔπρεπε νά διαβάσουμε ἀπό τήν ἀρχή τά Εὐαγγέλια καί τίς Ἐπιστολές τῶν Ἀποστόλων, πού μᾶς διδάσκουν πῶς πρέπει νά ζοῦμε ὡς Χριστιανοί.

Δεύτερον. Στήν Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννου δέν γίνεται λόγος μόνον γιά τό χάραγμα τοῦ θηρίου, ἀλλά καί γιά τήν σφραγίδα ἢ τό σφράγισμα τοῦ Ἀρνίου, δηλαδή τοῦ Χριστοῦ. Δέν μποροῦμε νά χωρίζουμε αὐτές τίς δυό πραγματικότητες καί νά ἐρμηνεύουμε μόνον τό πρῶτο, καί μάλιστα ἀποσπασματικά καί νά ἀρνούμαστε τό δεύτερο, δηλαδή τήν σφραγίδα τοῦ Χριστοῦ.

Τρίτον. Τό χάραγμα τοῦ θηρίου συνδέεται μέ τήν προσκύνηση καί τήν λατρεία τοῦ ἀντιχρίστου. Ὅ,τι μᾶς προτρέπει νά λατρεύσουμε τόν ἀντίχριστο, αὐτό εἶναι σατανικό. Καί ὅταν ἐμεῖς ἀναγνωρίζουμε καί λατρεύουμε ὅ,τι μᾶς ζητᾷ ὁ ἀντίχριστος, σέ βάρος τοῦ Θεοῦ, αὐτό εἶναι σφράγισμα τοῦ ἀντιχρίστου. Μποροῦμε νά ποῦμε σύμφωνα μέ ὅλη τήν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας ὅτι ὁ σκοτασμός τοῦ νοῦ εἶναι χάραγμα τοῦ θηρίου.

Τέταρτον. Ἡ σφραγίδα τοῦ Ἀρνίου δέν εἶναι μόνον ἐξωτερικό γεγο-νός, ἀλλά ἀναγνώριση καί λατρεία τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Εἶναι κυρίως ἡ βίωση ὅλης τῆς ἐκκλη-σιαστικῆς ζωῆς, δηλαδή τῆς μυστηριακῆς καί ἀσκητικῆς ζωῆς. Ὅποιος

ἐλευθερώνει τόν νοῦ του ἀπό τήν αἰχμαλωσία τοῦ διαβόλου, ὅποιου ὁ νοῦς φωτίζεται καί μέσα ἐκεῖ γίνεται ἀκατάπαυστη ἡ μνημόνευση τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, πού εἶναι ἔνδειξη ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔγινε ναός τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, αὐτός δέχθηκε τήν σφραγίδα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Πέμπτον. Ὅσοι σφραγίσθηκαν μέ τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ, δέν ἔχουν νά φοβηθοῦν καμμιά δύναμη τοῦ ἀντιχρίστου. Αὐτοί θά περάσουν μέσα ἀπό τήν «Ἐρυθρά θάλασσα», ὅπως ἔκαναν οἱ Ἑβραῖοι, θά ξεφύγουν ἀπό τήν καταδυναστεία τοῦ Φαραώ καί θά φθάσουν στήν γῆ τῆς ἐπαγγελίας. Ὁ διάβολος δέν ἔχει καμμιά ἐξουσία πάνω στά τέκνα τοῦ Θεοῦ.

Γι' αὐτούς πού ἀκολουθοῦν τό Ἀρνίο καί δέχονται τίς ἐνέργειές Του, ὁ διάβολος ἔχει σφραγισθῇ στήν ἄβυσσο, ὅπως λέγει ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης: «Καί εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τήν κλεῖν τῆς ἀβύσσου καί ἄλυσιν μεγάλην ἐπί τήν χεῖρα αὐτοῦ, καί ἐκράτησε τόν δράκοντα, τόν ὄφιν τόν ἀρχαῖον, ὅς ἐστι Διάβολος καί ὁ Σατανᾶς ὁ πλανῶν τήν οἰκουμένην, καί ἔδησεν αὐτόν χίλια ἔτη, καί ἔβαλεν αὐτόν εἰς τήν ἄβυσσον, καί ἔκλεισε καί ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μή πλανᾷ ἔτι τά ἔθνη, ἄχρι τελεσθῇ τά χίλια ἔτη· μετά ταῦτα δεῖ αὐτόν λυθῆναι μικρόν χρόνον» (Ἀποκ. κ', 1-3).

Ὁ ἅγιος Ἀνδρέας Καισαρείας, ἐρμηνεύοντας τά σχετικά μέ τήν καθαίρεση καί τό σφράγισμα τοῦ διαβόλου, γράφει: «Ἐνταῦθα τήν ἐν τῷ δεσποτικῷ πάθει γεγεννημένην τοῦ διαβόλου διηγεῖται καθαίρεσιν· ἐν ἧ τόν δοκοῦντα εἶναι ἰσχυρόν, ὁ ἰσχυρότερος αὐτοῦ Χριστός ὁ Θεός ἡμῶν δήσας, ἡμᾶς τά σκύλα αὐτοῦ, ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἐλυτρώσατο, καταδικάσας αὐτόν εἰς τήν ἄβυσσον».

Τό σφράγισμα τοῦ διαβόλου στήν ἄβυσσο εἶναι ὁ χρόνος τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία, ὡς τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, κυριαρχεῖ ἐπάνω στόν διάβολο. Καί οἱ ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ μποροῦν νά νικήσουν τόν διάβολο. Οἱ βίοι τῶν ἁγίων εἶναι χαρακτηριστικοί στό σημεῖο αὐτό. Ὁ διάβολος δέν ἔχει καμμιά ἐξουσία ἐπάνω στους ἀνθρώπους τοῦ Θεοῦ. Μπορεῖ γιά πολλές ἡμέρες νά ἐμφανίζεται καί νά πολεμᾷ τούς μοναχούς, ἀλλά νά μή κατορθώσῃ νά ἀποσπάσῃ τό νοῦ τους «ἐκ τῆς τοῦ Θεοῦ συνουσίας», ὅπως γράφεται γιά τόν Ἰωάννη τόν ἡσυχαστή.

Ἐκτον. Ἔργο ὅλων μας καί κυρίως τῶν Ποιμένων εἶναι νά καθο-δηγοῦμε τούς Χριστιανούς μέ τήν μέθοδο τῆς ὀρθοδόξου εὐσεβείας, ὥστε νά ἐνεργοποιηθῇ μέσα στήν καρδιά τους ἡ σφραγίδα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί ἔτσι, ὅταν ἔλθῃ ὁ ἀντίχριστος, αὐτοί θά τόν καταλάβουν, ἀλλά τό κυριότερο θά στέκωνται μαζί μέ τό Ἀρνίο.

Ἐπομένως, περισσότερο πρέπει νά μιλάμε γιά τόν Χριστό καί νά Τόν ἀγαπᾶμε,

τηρώντας τίς ἐντολές Του, νά προσευχόμαστε καί νά ζοῦμε μυστηριακή ζωή, παρά νά μιλάμε γιά τόν ἀντίχριστο. Διότι σέ μιά τέτοια περίπτωση ὁ ἴδιος ὁ διάβολος μᾶς παραπλανᾷ ποικιλοτρόπως γιόα νά κυριαρχῇ πάνω μας μέ τόν φόβο, νά μᾶς ἀπομακρύνῃ ἀπό τήν μνήμη τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ καί νά ἐπεκτείνῃ μέ τήν δική μας συνέργεια τό δαιμονικό ἔργο του.

Τελικά, ἡ ὅλη παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας συνιστᾷ νά φροντίζουμε νά μᾶς σφραγίσῃ ὁ Χριστός, νά εἴμαστε ζωντανά μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, καί τότε δέν φοβόμαστε κανέναν ἀντίχριστο καί κανέναν πρόδρομό του, γιατί «μείζων ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ» (Α΄ Ἰω. δ΄, 4).